

Casa de Cultură a Studenților din Timișoara în anii 1950-1960

The entire study is focused on the Students' Culture House of Timișoara during 1950-1960. The paper describes the cultural-artistic activities taking place there, underlining, at the same time, the special importance it had in improving the students' political-educational activity. During the communist period the Students' Culture House was under the direct guidance of the Party, and this fact gave it a strong political character, being thus one of the means of the party's propaganda among students, a propitious opportunity to politically indoctrinate the students.

The Party assigned the Students' Culture House to educate and cultivate the young students in a communist manner, following the lines of both the Marxist-Leninist ideological principles and the socialist patriotic core ideas. Despite the political control, the Students' Culture House of Timișoara managed to play an important role in guiding and educating the young students, being, at the same time, a welcoming place where the students had the opportunity to meet, to entertain and relax, as well as to communicate and share knowledge.

By reviewing several activities organised by the Students' Culture House of Timișoara, this study proves that the cultural events held there were also centred on the scientific instruction and training of the students and not only on their political indoctrination.

Keywords: Culture House, Timișoara, students, communism, education.

Cuvinte cheie: Casa de Cultură, Timișoara, studenți, comunism, învățământ.

Casele de cultură studențești (în continuare C.C.S.) au fost create pe baza Hotărârii Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din 1956, fiind una din măsurile de îmbunătățire a muncii politico-educative în rândul studenților și reprezentând o pârghie importantă în educarea comunistă a studenților.

Casa de Cultură a Studenților din Timișoara a fost înființată prin Ordinul Ministerului Învățământului și Culturii nr. 1015/21 iunie 1957. La 29 iunie 1957 s-a organizat o adunare de inaugurare a acesteia. În prezidiul adunării festive au fost prezenți: Ioan Voradi, secretar al Comitetului Regional al Partidului Muncitoresc Român; Vasile Botezatu, președintele Comitetului Executiv al Sfatului Popular Orășenesc Timișoara; Marin Rădoi, rector al Institutului Politehnic; Gheorghe Micota, prim-secretar al Comitetului Regional al Uniunii Tineretului Muncitoresc (în continuare U.T.M.); Arke Marcus, membru în Consiliul Orășenesc al asociațiilor studențești din Timișoara, studenți și cadre didactice¹.

Casa de Cultură a Studenților din Timișoara a avut la bază un model inițiat încă din anii '30, odată cu apariția primei instituții de acest fel din țară, la București. Aceasta a cunoscut o evoluție rapidă, ajungând să creeze, în anii

¹ *Inaugurarea Casei de Cultură a studenților din Timișoara*, în „Drapelul Roșu”, anul XIV, nr. 3893, 29 iunie 1957, p. 1.

1960-1970, momente importante pentru viața culturală a studenților timișoreni. Tinerii studenți din Centrul Universitar Timișoara vedeau în Casa de Cultură locul unde puteau să își urmeze interesele artistice și culturale sau să scape de mâna lungă a regimului pentru a-și savura tinerețea într-un mod care nu le era impus de nimeni, existând o anumită formă de libertate. Revoluția culturală a regimului comunist a ajuns și la C.C.S., însă aceasta a încercat să mențină un spirit și o ștachetă a culturii demnă de generația pe care o reprezenta².

C.C.S. din Timișoara s-a călăuzit, în îndeplinirea sarcinilor educației comuniste a studenților, după învățătura marxist-leninistă în domeniul educației comuniste a tineretului, după hotărârile partidului, ale U.T.M.-ului, ale Consiliului Uniunii Asociațiilor Studenților și ale Ministerului Învățământului și Culturii. Sub îndrumarea directă a organelor de partid regional orășenesc și cu sprijinul direct al organelor U.T.M. i s-a imprimat întregii activități a C.C.S. un puternic conținut politic. Regimul comunist a făcut prin directivele și ordinele date ca C.C.S. să-și aducă o contribuție importantă la formarea ideologică, marxist-leninistă a studenților, la înarmarea acestora cu cunoașterea politicii partidului și statului „democrat popular”, pentru educarea lor patriotică socialistă și în spiritul frăției între popoare, pentru formarea unor intelectuali capabili, devotați cu trup și suflet cauzei poporului muncitor – *CONSTRUIREA SOCIALISMULUI ÎN PATRIA NOASTRĂ*³.

În cadrul C.C.S. și-au desfășurat activitatea mai multe cercuri, dintre care menționăm:

Folclor

„Doina Timișului”, ansamblu folcloric de marcă, s-a născut în 1959 prin unificarea diverselor grupări de folclor existente în prealabil, devenind unul din cele mai importante ansambluri folclorice la nivel național și european. În ultimii 48 de ani, „Doina Timișului” a bătut cărările planetei și a ajuns să promoveze folclorul românesc pe toate continentele. În acest răstimp, a obținut numeroase premii naționale și internaționale. Astfel, generații întregi de tineri și studenți timișoreni au deprins valorile folclorului autentic românesc într-o epocă în care interesul tinerilor pentru folclor, în general, a fost în declin. În 1969 activitatea în domeniul folclorului a C.C.S. din Timișoara s-a îmbogățit prin apariția ansamblului sârbesc de dansuri

² <http://www.ccs-tm.ro>, 30 iunie 2012.

³ Arhivele Naționale Direcția Județeană Timiș (în continuare A.N.D.J.T.), fond *Casa de Cultură a Studenților*, d. 18/1958-1960, f. 65.

populare „Mladost”, care a reprezentat tradiția folclorică sârbească a Banatului vreme de mulți ani⁴.

Dans

Încă din 1971, maestrul Marcel Botscheller a inițiat grupul de dans „Reflex”, care a pornit de la 4 membri la peste 60 în prezent. Având o continuitate și o longevitate remarcabilă, în contextul în care mediul muzical și coregrafic este unul cu o evoluție rapidă, grupul „Reflex” a fost completat de grupul de dans modern „Matrix”, inițiat după Revoluție. Aceste grupuri au introdus un nou capitol la lumea dansului studentesc din Timișoara, cu reușite la numeroase festivaluri naționale⁵.

Teatru

Teatrul a fost și este reprezentat cu cinste de grupul „Thespis”, unul din cele mai reprezentative ale Casei de Cultură a Studenților. Grupul a luat ființă în 1969 și dezvoltarea sa a stat sub semnul lui Diogene Valeriu Bihoi, fondatorul și mentorul „Thespis” vreme de mulți ani. Abordând adesea satira politică, dar încurajând, simultan, studenții să îmbrățișeze arta dramatică, grupul „Thespis” a devenit un punct de reper pe harta culturală a orașului⁶.

Fotografie

O tradiție longevivă are și fotografia în Casa de Cultură a Studenților, reprezentată prin cercul de fotografie „Iris”, fondat încă din 1958. Într-o vreme în care fotografia era încă privită ca un „mic sport burghez”, cercul foto a creat o oportunitate binevenită pentru fotografiile din Timișoara, oferindu-le acestora un cadru organizat în care să își **perfecționeze cunoștințele în domeniu. Vernisajele și tehnicile de fotografiat** inovatoare utilizate au conferit cercului „Iris” un rol important în viața culturală timișoreană⁷.

Literatură

În anul 1958 a luat ființă cenaclul literar care, din 1965, poartă numele de „Pavel Dan”. Veritabilă pepinieră pentru tinerii scriitori timișoreni, cenaclul a publicat reviste și a organizat tabere și festivaluri naționale cu scopul de a-i încuraja pe tinerii scriitori. De-a lungul timpului, cenaclul s-a aflat sub îndrumarea unor importanți critici literari și scriitori timișoreni,

⁴ <http://www.ccs-tm.ro/doinatm.html>, accesat 30 iunie 2012.

⁵ <http://www.ccs-tm.ro/paveldan.html>, accesat 30 iunie 2012.

⁶ <http://www.tntimisoara.com/>, accesat 30 iunie 2012.

⁷ <http://www.ccs-tm.ro/iris.html>, accesat 30 iunie 2012.

precum Ioan I. Popa, Vasile Crețu, Rodica Bărbat, Cornel Ungureanu, Viorel Marineasa, Eugen Bunaru, Marcel Tolcea și Viorel Boldureanu. Acestuia i s-au adăugat, pe parcurs, trupa de teatru de limbă maghiară „Thalia”, cercul de bibliofilie, grupul de turism „Montan Grup”, revista „Forum studențesc”, formații muzicale⁸.

Autoritățile comuniste explicau că rolul caselor de cultură era să contribuie la o mai bună cunoaștere a valorilor culturale și materiale prin organizarea de acțiuni culturale, prin activitățile de informare și prin vânzarea de bunuri culturale. Ele erau persoane juridice, supuse legislației juridice. Directorii organizau și conduceau întreaga activitate a caselor de cultură, pentru care purtau întreaga răspundere. Aceștia răspundeau pentru respectarea legislației și a principiilor politicii interne și externe.

Casele de cultură desfășoară:

- a) activități din domeniile literaturii, teatrului, filmului, muzicii, artelor plastice, științei, învățământului și culturii de masă, dintre care expoziții, concerte, recitaluri, proiecții de filme, seri literare, întâlniri cu oameni de știință și cultură, cursuri de limbă și altele;
- b) o activitate de informare asupra vieții culturale, economice și politice a statului fondator prin consultarea și împrumutarea de cărți și publicații periodice din fondul bibliotecilor, organizarea de expuneri și discuții, difuzarea de materiale de popularizare, editarea unui buletin de informare propriu și altele;
- c) o activitate de vânzare a bunurilor culturale⁹.

Pentru organizarea unor manifestații cultural-artistice de către casele de cultură și cluburile studențești din centrele universitare trebuiau respectate următoarele instrucțiuni:

1. Pentru lărgirea cunoștințelor de cultură generală ale studenților, casele de cultură și cluburile studențești puteau organiza concursuri literare și muzicale cu premii. Anual se organizau cinci concursuri literare, cinci concursuri muzicale și trei concursuri pe aceeași tematică la Cluburile Studențești¹⁰. Premiile constau din: cărți, obiecte de îmbrăcăminte, materiale

⁸ <http://www.ccs-tm.ro/trupe.html>, accesat 30 iunie 2012.

⁹ Consiliul de Stat – Colegiul Redacțional al Buletinului Oficial al Republicii Socialiste România, *Hotărârea nr. 599 din 21 mai 1971 pentru aprobarea Convenției dintre guvernul Republicii Socialiste România și guvernul Republicii Sovietice Socialiste Cehoslovace privind înființarea de case de cultură pe bază de reciprocitate*, în *Colecția de Hotărâri ale Consiliului de Miniștri și alte acte normative 1 aprilie-31 iunie 1971*, Întreprinderea Poligrafică „Grafica Nouă”, vol. II, 1971, pp. 84-85.

¹⁰ A.N.D.J.T., fond *Casa de Cultură a Studenților*, d. 16/1958-1961, f. 3.

sportive etc. Valoarea premiilor la un concurs era în total de cel mult 450 de lei, premiul pentru primul clasat era de 200 de lei, pentru cel de al doilea clasat de 150 de lei, iar pentru cel de la treilea de 100 de lei.

Juriul, la casele de cultură, era format din trei salariați ai casei de cultură, un reprezentant al Asociației Studenților și o persoană cooptată din afara casei de cultură în specialitatea respectivă.

Juriul, la Cluburile Studențești, era format din două cadre didactice delegate de rectorul institutului de învățământ superior, care tutelau clubul studențesc, și un reprezentant al Asociației Studenților.

Distribuirea premiilor se făcea în public, în prezența juriului. Justificarea acestor premii se făcea prin procese-verbale semnate de juriul care distribuia premiile și aprobate de directorul C.S.S., iar pentru cluburi, de către rectorul institutului de învățământ superior care conducea clubul.

2. Casele de cultură studențești puteau organiza anual cinci concursuri „Cine știe câștigă”, între institute sau facultăți¹¹. Conducerea caselor de cultură studențești putea hotărî dacă se percepeau taxe de intrare la concursurile „Cine știe câștigă”, însă numai dacă perceperea acestor taxe nu împiedica reușita organizării acestora. Sumele încasate la aceste concursuri constituiau mijloace speciale ale casei de cultură studențești respective. Premiile constau din obiecte de îmbrăcăminte acordate câștigătorilor participanți, în valoare de până la 500 de lei. Persoana care conducea concursul era remunerată cu 300 de lei, iar persoana care pregătea materialul pentru concurs era plătită cu 200 de lei. Pentru fiecare concurs se întocmea un regulament aprobat de conducerea casei de cultură sau a clubului studențesc.

Casele de cultură și cluburile studențești puteau acorda cadouri delegațiilor oficiale din străinătate care vizitau unitatea. Cadourile constau din obiecte de artă românească și se puteau acorda în cursul unui an, în limita sumei de 2.000 de lei la Casa de Cultură din București, 1.000 de lei la cele din Cluj Napoca, Iași și Timișoara, și câte 500 de lei la cluburile studențești pe centru universitar. Dacă obiectele oferite erau în inventarul casei de cultură sau al clubului studențesc, se puteau scădea din inventar în baza unui proces-verbal aprobat de conducătorul unității. Casele de cultură și cluburile studențești pe centre universitare puteau servi delegațiilor străine mici gustări, care nu trebuiau să depășească suma de 15 lei pentru fiecare persoană. Se puteau oferi flori oamenilor de știință și artă care țineau conferințe sau susțineau programe artistice. Valoarea acestor flori nu depășea suma de 1.000 de lei anual pentru Casa de Cultură a Studenților din București și câte 500 de

¹¹ Idem, d. 10/1958, f. 1.

lei anual la celelalte Case de Cultură și cluburi studențești din țară. Studenții care cântau în orchestra de muzică ușoară la reuniunile studențești puteau primi gustări de până la 15 lei de persoană. Se menționa că, în cazul în care studenții din orchestră erau plătiți, acestora nu li se acordau gustări.

În cazul reuniunilor cu plată, biletele de intrare erau procurate prin secția financiară, plătindu-se impozitul legal. Studenții interpreți atât la competiții, cât și la spectacole publice puteau fi serviți cu gustări, până la 3 lei de persoană.

Casele de cultură și cluburile studențești pe centre universitare puteau programa săptămânal câte un film pentru studenți, cu plată. Încasările respective constituiau mijloace speciale extrabugetare¹². Casele de cultură studențești reprezentau pârgii de seamă în munca politică-educativă în rândurile studenților¹³. C.S.S. acordau o atenție deosebită menținerii relațiilor cu Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste (în continuare, U.R.S.S.), astfel erau organizate diverse activități în vederea atingerii acestui scop. Casele de cultură și cluburile studențești organizează mai multe cercuri, dintre care și cercul „Prietenii prin corespondență”¹⁴.

Corespondența se făcea prin scrisori, ce erau, în fapt, schimburi de idei, experiențe. Acest schimb avea loc între studenții români și studenții străini din U.R.S.S., Republica Democrată Germană etc¹⁵. În scrisori se făceau referiri și la examene, burse, activități școlare și extrașcolare din cadrul instituțiilor de învățământ superior¹⁶. Pentru acest cerc, casele de cultură și cluburile studențești puteau procura mărci poștale, reviste, vederi, fotografii etc., care erau trimise studenților străini cu care se ținea corespondența.

În scopul stimulării activității creatoare a celor mai buni membri ai formațiunilor artistice, precum și a instructorilor se acordau premii în numerar de 500 de lei pentru instructori și 200 de lei pentru fiecare student care reușea să se evidențieze în anumite spectacole organizate. Premiile erau propuse de către o comisie de specialiști și aprobate de conducătorul unității. Pentru studenții din formațiunile artistice, de cor și dansuri C.C.S. și cluburile studențești puteau acorda abonamente de tramvai pe ruta domiciliului, locul repetițiilor și retur. Pentru machiajul artiștilor care jucau în piese se putea plăti suma de 100 de lei la fiecare spectacol, dacă machiorul întrebuița materialele sale. Casele de cultură și cluburile studențești puteau efectua turnee în centrele studențești din țară și în localitățile unde erau trimiși studenții în

¹² Idem, d. 11/1958, ff. 40-41.

¹³ Idem, d. 10/1958, f. 6.

¹⁴ Idem, d. 11/1958, f. 41.

¹⁵ Idem, d. 17/1958-1961, f. 4.

¹⁶ *Ibidem*, f. 174.

tabere. Turneele nu trebuiau să afecteze activitatea școlară a studenților. În timpul deplasărilor, studenților interpreți li se asigura masa gratuită până la suma de 20 de lei pe zi de persoană¹⁷.

Pentru anul 1958, casele de cultură și instituțiile de învățământ superior pe lângă care funcționau cluburi studențești aveau obligația de a întocmi planurile de venituri și cheltuieli din mijloacele speciale, pe care le înaintau spre aprobare în termen de 15 zile de la primirea instrucțiunilor.

Planurile de venituri și cheltuieli din mijloace speciale cuprindeau:

La venituri (surse) se obțineau încasări din: reuniuni, spectacole, teatru, cântece și dansuri de orchestră, concursuri, filme.

La cheltuieli, acestea puteau fi: premiile acordate la concursurile de literatură, muzică, „Cine știe câștigă”, premiile acordate studenților și instructorilor care se evidențiază în spectacole, cadourile pentru delegațiile străine, gustările servite, costul filmelor, abonamentele de tramvai etc¹⁸.

În 8 martie 1957 s-au deschis la Casa de Cultură a Studenților din București lucrările Conferinței pe țară a Asociațiilor Studențești din Republica Populară Română (în continuare R.P.R.). Au luat parte 445 de delegați aleși la Conferințele Asociațiilor Studențești din cele 10 centre universitare ale țării: București, Cluj Napoca, Iași, Timișoara, Târgu Mureș, orașul Stalin Craiova, Arad, Galați și Petroșani. La deschiderea lucrărilor conferinței au luat parte: Miron Constantinescu, Nicolae Ceaușescu, Leonte Răutu, C. I. Parhon, Florin Dănalache, Petre Lupu etc. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Ștefan Bîrlea, membru în Comitetul de Organizare a Asociațiilor Studențești din R.P.R., delegat al Centrului Universitar București. În prezidiul conferinței au fost aleși Virgil Trofin, prim-secretar al Comitetului Central al U.T.M.; Ion Iliescu, președintele Comitetului de Organizare al Asociațiilor Studențești din R.P.R.; Ion Teoreanu, delegat al Universității din București; Rozalia Costea, delegat al Universității din Timișoara, Judith Biro, delegat al Universității din Cluj Napoca¹⁹.

O activitate importantă a C.C.S. din Timișoara era organizarea de conferințe. În 1 octombrie 1958 (miercuri, ora 20.00) a avut loc conferința „Republica Populară Chineză pe drumul construirii socialismului”, din ciclul „Să cunoaștem țările de democrație populară”. În continuarea acesteia a rulat un film chinezesc și un jurnal de actualități. În 2 octombrie 1958 (joi, ora 20.00) a avut loc întâlnirea cu participanții la războiul de eliberare a țării noastre, cu ocazia „Zilei Forțelor Armate ale R.P.R.”, fiind luată în discuție

¹⁷ Idem, d. 11/1958, f. 42.

¹⁸ Idem, d. 11/1958, f. 42.

¹⁹ *Deschiderea Conferinței pe țară a asociațiilor studențești din R.P.R.*, în „Drapelul Roșu”, anul XIV, nr. 3800, 10 martie 1957, p.1.

tema „Patria și patriotismul”. În continuare, s-a deschis expoziția „Contribuția armatei R.P.R. la distrugerea fascismului”. În 3 octombrie 1958 (vineri, ora 20.00) a avut loc prezentarea filmului sovietic în culori „Așa s-a călit oțelul”.

În 4 octombrie 1958 (sâmbătă, ora 20.00) s-a desfășurat o cronică a evenimentelor internaționale. Duminică, 5 octombrie 1958, la ora 11.00, s-a desfășurat conferința pe tema „Ce sunt sectele religioase?”, în colaborare cu Societatea pentru Răspândirea Științei și Culturii (în continuare, S.R.S.C.), în ciclul „Știință și adevăr”. Tot în aceeași zi, la ora 12.00, a avut loc deschiderea expoziției „Din activitățile științifice studențești din Timișoara”, cu ocazia aniversării unui deceniu de la reforma învățământului. În 5 octombrie 1958, la ora 20.00, a avut loc o întâlnire cu tinerii muncitori fruntași de la întreprinderile IMB, Electromotor și „Gheorghe Doja” din Timișoara. În continuare, a fost organizată o reuniune tovarășească.

În 7 octombrie 1958, la ora 20.00, a avut loc deschiderea festivă a „Lunii Prieteniei Româno-Sovietice”. În continuare, a rulat filmul sovietic „Vladimir Ilici Lenin”. În 8 octombrie 1958, la ora 20.00, a fost organizat un simpozion pe tema „Republica Democrată Germană pe drumul păcii și socialismului”, din ciclul „Să cunoaștem țările de democrație populară”, unde au luat cuvântul Gheorghe Pîrlea, student în anul IV la Facultatea de Chimie, și Tiberiu Sîrbu, student în anul IV la Facultatea de Electrotehnică. În continuare, s-a ascultat muzică din RDG.

În 9 octombrie 1958, la ora 20.00, au avut loc audiții muzicale în cadrul „Festivalului George Enescu”, iar în 10 octombrie 1958, la ora 20.00, a fost prezentat filmul românesc „Ciulinii Bărăganului”. Tot în aceeași zi, în colaborare cu Institutul Pedagogic din Timișoara, a fost organizată o seară literară: „Școala de ieri și de azi în literatură”. În 11 octombrie 1958, la ora 20.00, a avut loc un simpozion pe aceeași temă, „Școala de ieri și de azi”. Au luat cuvântul prorectorul Institutului Politehnic, ing. Gheorghe Savii, decanul Institutului de Medicină, doctorul N. Dragomir, profesorul Petru Stanciu, șeful secției de învățământ și cultură etc. În continuare, s-a desfășurat un program artistic al școlilor medii din orașul Timișoara. În 11 octombrie 1958, la ora 15.00, Clubul Sportiv „Știința” din Timișoara a organizat un turneu fulger, „Cupa 10 ani de la reforma învățământului”, la următoarele discipline sportive: volei fete, volei băieți, baschet băieți, tenis de masă și șah. În 12 octombrie 1958, la ora 11.00, a fost organizată, în colaborare cu S.R.S.C., conferința „Cum a apărut religia și în ce constă esența ei?”, în ciclul „Știință și adevăr”. În continuare, a rulat un film documentar. La ora 20.00 s-a desfășurat concursul „Figuri de tineri în literatură”, iar în continuare a avut loc o reuniune tovarășească.

În 14 octombrie 1958, ora 20.00, a avut loc o seară tematică: „Despre hotărârile Congresului pentru Dezarmare și Cooperare Internațională de la Stockholm”. În continuare, a avut loc o audiție muzicală închinată luptei pentru pace. În 15 octombrie 1958, la ora 20.00, s-a desfășurat conferința „Zece ani de la reforma învățământului”, la care a luat cuvântul Radu Petru. În continuare, a rulat filmul românesc în culori, „Nufărul roșu”. În 16 octombrie 1958, la ora 20.00, au avut loc audiții muzicale din cadrul Festivalului „George Enescu”. În data de 17 octombrie 1958, la ora 20.00, a fost prezentat filmul sovietic în culori, „Comunistul”.

În 19 octombrie 1958, la ora 11.00, în colaborare cu S.R.S.C., în ciclul „Știință și adevăr”, s-a desfășurat conferința „Religia în perioada imperialismului”, iar în continuare au rulat filme documentare. În 24 octombrie 1958, la ora 20.00, a fost prezentat filmul sovietic „Zboară cocorii”. În 25 octombrie 1958, la ora 20.00, s-a desfășurat un spectacol de cântece și dansuri dat de formațiile artistice ale Cluburilor C.F.R. din Timișoara. În 26 octombrie 1958, la ora 11.00, în colaborare cu S.R.S.C., în ciclul „Știință și adevăr”, a avut loc conferința „Știința și religia despre suflet și viața spirituală a omului”. În 31 octombrie 1958, la ora 20.00, s-a difuzat filmul sovietic „Marea cotitură”²⁰.

Activitatea de cercetare științifică din instituțiile de învățământ superior trebuia să urmărească ridicarea calificării științifice a cadrelor didactice, creșterea cadrelor tinere, ridicarea nivelului procesului de învățământ, angrenarea cadrelor didactice la rezolvarea problemelor ridicate de dezvoltarea economiei, științei și culturii naționale, precum și la elaborarea de manuale, cursuri și material didactic ajutător²¹.

În perioada 1 ianuarie-27 august 1958, la Casa de Cultură a Studenților din Timișoara au avut loc următoarele manifestări instructiv-educative:

Spectacole de teatru, cântece, dansuri și muzică ușoară în interpretarea formațiilor artistice ale Centrului Universitar Timișoara și ale Casei de Cultură, la care au participat 9.400 de studenți.

Reuniuni tovarășești – cu aproximativ 6.300 de participanți.

Audiții muzicale – cu circa 11.700 de studenți.

Concursuri de tenis de masă și șah – cu circa 300 de studenți.

Concursuri „În pas cu viața” – au participat 900 de studenți.

Conferințe politice pe teme de estetică – la care au participat 5.300 de studenți.

²⁰ A.N.D.J.T., fond *Casa de Cultură a Studenților*, d. 18/1958-1960, ff. 49-54.

²¹ Idem, fond *Institutul Politehnic din Timișoara*, d. 131/1956, f. 42.

Concerte oferite de către Opera de Stat, Filarmonică și Uniunea Compozitorilor – 140, la care au participat 2.400 de studenți.

Simpozioane literare – cu participarea a 1.200 de studenți.

În această perioadă s-au organizat 5 excursii în diferite locuri din Banat: Lipova, Buziaș, Băile Herculane, Ada Kaleh, Arad, la care au participat, în total, aproximativ 15.000 de studenți²².

Din orașul Timișoara, 354 de studenți de la diferite facultăți au fost propuși să-și petreacă vacanța în taberele organizate de Ministerul Învățământului și Culturii în colaborare cu diferite facultăți, iar 164 de studenți și-au petrecut vacanța în stațiuni balneare. Prin C.C.S. 195 de studenți au plecat 12 zile în tabere de odihnă.

În țările socialiste „prietene” au plecat 33 de studenți. Pe timpul verii mulți studenți erau prezenți la activitățile organizate de casa de cultură: șah, tenis de masă, conferințe cu conținut politic, educativ și estetic, audiții muzicale educative. Casa de cultură organiza chiar și concursuri cu premii în timpul vacanței studenților. Excursiile se făceau la Poiana Mărului și Buziaș. Revista „Veac nou” a organizat concursul „Croaziera prieteniei”. Trebuie menționat că în timpul vacanțelor biblioteca din cadrul Casei de Cultură era deschisă²³.

În cadrul C.C.S. existau mai multe formații teatrale.

Piese de teatru interpretate de formațiile teatrale studențești în anul universitar 1958-1959:

Dramaturgia românească:

Iașii în carnaval, Canțonete – Vasile Alecsandri

O noapte furtunoasă, Momente și schițe – I. L. Caragiale

Domnișoara Nastasia – G. M. Zamfirescu

Nunta din Peruggia, Gaițele – Al. Kirițescu

Nota zero la purtare – Virgil Stoenescu

Cetatea de foc – Mihail Davidoglu

Ecaterina Teodoroiu – Nicolae Tăutu

Preludiu – Ana Novac

Lumina de la Ulmi – Horia Lovinescu

Iarbă rea – Aurel Baranga

Ziariștii – Alexandru Mirodan

Ultimul mesaj – Laurențiu Fulga

²² Idem, fond *Casa de Cultură a Studenților*, d. 18/1958-1960, ff. 25-27.

²³ *Studenții petrec o vacanță plăcută*, în „Drapelul roșu”, anul XV, nr. 4246, 20 august 1958, p. 3.

Dramaturgia sovietică:

În căutarea fericirii, Într-un ceas bun – Victor Rozov
Ani de pribegie, Tania, Orașul din zare, Deportări de necuprins, Orașul primăverii – Aleksei Arbutov
Liceenii – Konstantin Treniov
Paloșul și stelele – Iuri Cepurin
Poveste despre dreptate – Margarita Aliger
Un flăcău din orașul nostru – Konstantin Simonov
Tinerețea părinților – Boris Gorbato

Dramaturgia din alte țări socialiste:

Viața nouă – Miroslav Stehlik
Învățătoare – Bródy Sándor
Fii bun până la moarte! – Móricz Zsigmond

Dramaturgia progresistă:

Inspectoratul de poliție – J. B. Priestley
Jurnalul Annei Frank – Frances Goodrich și Albert Hackett

Dramaturgia clasică universală:

Pace – Aristofan
Prometeu – Eschil
Prețioasele ridicole, Doctor fără voie – Molière
Ursul, Cerere în căsătorie – A. P. Cehov²⁴

Forme concrete pentru realizarea educației muzicale:

Un cor mixt de 100 de persoane
Un cor de femei pe trei voci egale (60 de persoane)
Cercul „Prietenii muzicii” (audiții, concert-lecție)
Concursuri de cunoștințe muzicale

Tematica cercurilor și a concursurilor și repertoriul formațiilor corale era hotărâtoare și decisivă pentru educația estetică, muzicală și comunistă:

Dragostea fierbinte față de patria noastră socialistă, față de regimul democrat-popular și de partidul clasei muncitoare.
Dragostea și recunoștința pentru Uniunea Sovietică.
Ațașamentul nostru față de lagărul socialist.
Lupta pentru pace.

²⁴ A.N.D.J.T., fond *Casa de Cultură a Studenților*, d. 18/1958-1960, f. 98.

Prietenia poporului român cu minoritățile naționale.

Opoziția fermă față de orice manifestare a ideologiei străine, față de orice încercare de infiltrare a revizionismului și liberalismului.

Spiritul ascuțirii vigilenței revoluționare față de manevrele politice ale dușmanului de clasă.

O poziție revoluționară, partinică și continuu combativă.

Tematica pentru activitățile corale se regăsea în imnuri, cântece patriotice, cântece de prietenie, cântece de muncă, cântece ale țărânimii muncitoare, cântece de tineret, cântece studențești, cântece de literatură clasică universală.

În alegerea cântecelor s-a ținut seama de:

- creația contemporană autohtonă (R.P.R.) care reflectă viața nouă, construirea socialismului,
 - ideile și sentimentele omului de tip nou
- creația contemporană din U.R.S.S. și din lagărul socialismului
- creația corală românească, rusă și din țările democrat-populare
- creația corală clasică universală
- respectarea principiului multinațional din regiunea noastră (minoritățile naționale).

Creațiile muzicale ale corului subliniau caracterul de clasă al operei de artă, astfel că se concretizau sub aspecte variate:

Lupta poporului pentru libertate în muzica românească.

Imagini ale patriei în muzica românească.

Lucrări muzicale inspirate de plaiurile și oamenii noi ai patriei.

Cântece inspirate din lupta partidului.

Imagini ale vieții noi din patria noastră, oglindită în muzică sub soarele patriei.

Compozitorii cântă viața nouă a patriei.

Apărarea patriei, înaintarea spre noi victorii.

Prezentarea unor cântece de prietenie dintre popoare.

Repertoriul corului mixt în perioada 1 octombrie-31 decembrie 1958:

Imnul de stat al R.P.R. – M. Socor

Imnul de stat al U.R.S.S. – A. Alexandrov

„Noi te cântăm, tinerețe!” – G. Klein

„Sub al păcii stindard” – I. D. Kirescu

Imnul partizanilor păcii – D. Șostacovici

„Floarea bănațeană” – Gh. Goian

„Trandafir de pe răzoare” – D. V. Drăgoi

Cor țărănesc din opera „Marin pescarul” – Marțian Negrea, actul I – Marea Neagră

Corul final din opera „Ivan Susanin” – Mihail Glinka

Au fost organizate două concursuri de cunoștințe teatrale, unul în ianuarie 1958, iar al doilea în mai 1959. Primul concurs a avut ca temă „Dramaturgia revoluționară sovietică”, cu piesele „Sfârșitul escadrei”, „Platon Krecet” și „Crângul de călini”, de Alexandr Korneiciuk.

Al doilea concurs a avut ca temă „Dramaturgia revoluționară a zilelor noastre”, cu piesele „Cetatea de foc” de Mihail Davidoglu, „Arcul de triumf” și „Anii negrii” de Aurel Baranga²⁵.

În cercul de estetică marxist-leninistă, profesorul Marin Bucă a subliniat, cu ocazia discutării caracterului de reflectare a operei de artă, importanța teoriei leniniste a reflectării ei și a combătut teoria idealistă a transfigurării realității prin operele de artă. Exista și un cerc de materialism dialectic. S-au ținut mai multe referate, precum: „Fond și formă”, „Spațiu și timp”, „Rolul matematicii la fizica modernă”, „Curente și stiluri”²⁶.

Din lucrările clasicilor marxism-leninismului au apărut 145 de titluri, într-un tiraj total de peste 7.400.000 de exemplare. Au apărut: „Opere” de Marx și Engels, precum și alte lucrări ale lui Marx și Engels, dintre care amintim: „Capitalul”, „Mizeria filosofiei”, „Contribuții la critica economiei politicii” – de Karl Marx, iar de Friedrich Engels: „Dialectica naturii”, „Anti-Dühring”, „Ludwig Feuerbach și sfârșitul filosofiei clasice germane”. A apărut, de asemenea, volumul „Opere” al lui V. I. Lenin, precum și alte lucrări ale acestuia: „Partidul – forța conducătoare în statul socialist și în construcția comunistă”, „Imperialismul – stadiul cel mai înalt al capitalismului”, „Statul și revoluția”, „Materialism și empiriocritism”, „Împotriva revizionismului”, „Alianța dintre clasa muncitoare și țărănime”²⁷. Aceste cărți au văzut lumina tiparului la Editura Politică, ce fusese înființată în 1944. Aici se publicau: lucrările învățământului de partid, lucrări de economie, de filosofie, de istorie și de politică internațională²⁸.

În conformitate cu Regulamentul privind funcționarea caselor de cultură studențești, la 27 martie 1958 Ministerul Învățământului și Culturii a

²⁵A.N.D.J.T., fond *Casa de Cultură a Studenților*, d. 18/1958-1960, ff. 34-40.

²⁶ *Spre un nivel tot mai înalt în studierea învățăturii marxist-leniniste*, în „Drapelul roșu”, anul XV, nr. 4166, 18 mai 1958, p. 2.

²⁷ *Lucrări ale clasicilor marxism-leninismului*, în „Drapelul roșu”, anul XVI, nr. 4605, 20 octombrie 1959, p. 2.

²⁸ *15 ani de la înființarea Editurii Politice*, în „Drapelul roșu”, anul XVI, nr. 4606, 21 octombrie 1959, p.3.

trimis o directivă către Casa de Cultură a Studenților din Timișoara, prin care s-a acceptat ca Sfatul Casei de Cultură să aibă următoarea componență:

Savii Gh. – prorector al Institutului Politehnic;
Apostolescu N. – decan al Facultății de Filologie din Institutul Pedagogic;
Drăcea Iulian – decan al Facultății de Agronomie din Institutul Agronomic;
Dragomir N. – prodecan al Facultății de Medicină din Institutul de Medicină;
Gheorghiu Octavian – profesor la Institutul Politehnic;
Radu Petre – șeful secției de Științe și Cultură a Comitetului Regional de Partid Timiș;
Popovici C. – șeful catedrei de Socialism Științific din Centrul Universitar Timișoara;
Marcus Arke – secretar al Comitetului Orășenesc al U.T.M.;
Tache Gh. – președintele Consiliului Uniunii Asociațiilor Studențești din Timișoara;
Kondor Iosif – de la Comitetul Orășenesc al P.M.R. Timișoara;
Balechici Maria – directoarea Uzinei Textile Timișoara;
Șerbănescu Gh. – directorul Teatrului de Stat din Timișoara;
Gropșanu N. – directorul Operei de Stat din Timișoara;
Românu Gh. – directorul Filarmonicii de Stat „Banatul” din Timișoara;
Liebhard Franz – scriitor;
Marcu Ioan – de la Casa de Creație;
Soare Sava – președintele Consiliului Sindical Orășenesc;
Boboescu Nicolae – secretar al Uniunii Asociațiilor Studențești de la Institutul Politehnic;
Președintele Comitetului Executiv al Sfatului Popular al orașului Timișoara;
Directorul Casei de Cultură a Studenților²⁹.

Între 1958-1959 ciclurile de conferințe au fost următoarele:

„U.R.S.S. pe drumul construirii desfășurate a comunismului”;
„P.M.R. – inspiratorul și conducătorul construcției socialiste”;
„Țările de democrație populară pe drumul construirii socialismului”;
„Lupta popoarelor pentru pace și socialism” etc.

În cadrul fiecărui ciclu s-au ținut conferințe, de exemplu:

„Însemnătatea mondială a Congresului al XXI-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice”;
„Industria U.R.S.S. în anii septenalului”;

²⁹ A.N.D.J.T., fond *Casa de Cultură a Studenților*, d. 18/1958-1960, ff. 34-48.

„Agricultura U.R.S.S. în anii septenalului”;
„Știința, arta și cultura U.R.S.S. în anii septenalului sau în cadrul celui de al doilea ciclu”;
„Politica P.M.R. în domeniul industrializării socialiste a țării noastre cu privire specială în regiunea Timișoara”;
„Politica P.M.R. în domeniul transformării socialiste a agriculturii și cu privire specială în regiunea Timișoara”;
„Politica P.M.R. în domeniul industriei electrotehnice”;
„Politica P.M.R. în domeniul industriei chimice”;
„Politica P.M.R. în domeniul sănătății publice”;
„Politica P.M.R. în domeniul științei, artei și învățământului”³⁰.

Exista o tradiție în organizarea evenimentului „Luna prieteniei româno-sovietice”³¹. Sărbătorirea acesteia era o tradiție a poporului român, partidul vedea în ea un prilej pentru oamenii muncii din România de a da o expresie tot mai vie sentimentelor profunde de dragoste pe care o poartă U.R.S.S.-ului și „marelui popor sovietic”. Prin aceasta se urmărea adâncirea necentenită a legăturilor „frățești indestructibile” cu poporul sovietic, cunoașterea mai pe larg a victoriilor U.R.S.S.-ului în construcția comunismului, a bogatei sale experiențe în toate domeniile, a culturii sale înaintate. Se preciza că între poporul român și cel rus au existat întotdeauna relații strânse de prietenie și colaborare, amintindu-se anul 1877, când românii au primit ajutor și sprijin de la ruși, câștigându-și independența de stat.

În cadrul „Lunii prieteniei româno-sovietice” se sublinia că U.R.S.S. a oferit ajutor economic și tehnic României în construirea socialismului, transformând-o dintr-o țară agrară într-una industrială, în plină dezvoltare. Se susținea că U.R.S.S. a ajutat România în domeniul transformării socialiste a agriculturii cu utilaje agricole precum tractoare, combine și mașini agricole³².

Între Casa de Cultură a Studenților și Casa Prieteniei Româno-Sovietice a intervenit un acord care prevedea ca, în cursul anului universitar 1958-1959, pentru obiectivele care urmăresc cunoașterea U.R.S.S.-ului, popularizarea culturii și tehnicii sovietice, comemorarea savanților ruși și sovietici, acțiunile să se facă în comun, folosindu-se următoarele metode: cicluri de conferințe, simpozioane, seri literar-muzicale, prezentări de filme, jurnale tehnico-științifice și concursuri din știință și tehnică sovietică, însoțite

³⁰ *Ibidem*, f. 66.

³¹ *Idem*, d. 10/1958, f. 14.

³² *Idem*, fond *Institutul Politehnic Timișoara*, d. 110/1956, ff. 7-8.

de premii³³. În toate domeniile științifice, sportive și artistice era reflectată o teorie național-comunistă și revoluționară.

Pe baza hotărârilor Comitetului Central al U.T.M., Casa de Cultură a Studenților a organizat, împreună cu Consiliul Asociațiilor Studenților din Centrul Universitar Timișoara, concursul permanent pentru citirea literaturii de către tineret, „Iubiți cartea!”. Scopul concursului era să răspândească cartea în rândurile tineretului, să-i stimuleze interesul pentru citit și să-i lărgască orizontul de cultură generală. Participanților care reușeau la acest concurs li se înmânau insigne de „Prieten al cărții” și brevetul de purtător al acestei insigne. Condiția de obținere a insignei era ca fiecare tânăr să citească, în termen de cel mult un an de la data înscrierii sale în concurs, cărțile indicate ca obligatorii și câte o carte din celelalte grupe prevăzute în listele bibliografice indicate mai jos.

Înscrierile se făceau la Biblioteca C.C.S. din Timișoara, Bulevardul **Jdanov** Nr. 9, începând cu data de 10 februarie 1959.

Câteva dintre cărțile obligatorii:

Lista A:

Lenin V. I. – *Sarcinile Uniunilor Tineretului*
Caragiale I. L. – *Momente și schițe*, vol. I și II
Creangă Ion – *Amintiri din copilărie, Povești și povestiri*
Sadoveanu Mihail – *Neamul Șoimăreștilor*
Gorki Maxim – *Mama*
Ostrovski Nikolai – *Așa s-a călit oțelul*
Arghezi Tudor – *1907 – Peisaje*
Poeme maghiare

Lista B:

Lenin V. I. – *Sarcinile Uniunilor Tineretului*
Coșbuc George – *Poezii*, vol. I
Sadoveanu Mihail – *Mitrea Cocor*
Șolohov Mihail – *Pământ desțelenit*
Stancu Zaharia – *Desculț*
Creangă Ion – *Amintiri din copilărie, Povești și povestiri*
Sütő András – *Pornesc oamenii*

Lista C:

Lenin V. I. – *Despre tineret*
Dreiser Theodore – *O tragedie americană*, vol. I și II
Tolstoi Lev – *Război și pace*
Sadoveanu Mihail – *Nicoară Potcoavă*

³³ *Ibidem*, ff. 4-9.

Eminescu Mihai – *Poezii*
Beniuc Mihai – *Poezii*
Șolohov Mihail – *Pe Donul liniștit*, vol. I și II
Nagy István – *La cea mai înaltă tensiune*
Preda Marin – *Moromeții*
Popovici Titus – *Străinul*

Lista cărților la alegere

- literatură clasică română
- literatură contemporană din R.P.R.
- literatură clasică universală
- literatură sovietică³⁴.

În primăvara anului 1957 s-a întrunit la Comitetul Regional U.T.M. comisia regională a concursului de citit literatură de către tineret, „Iubiți cartea!”. La această acțiune de masă pentru citirea literaturii de către tineret s-au înscris 30.000 de tineri din regiune. Cei mai pregătiți au primit insigna „Prietenii ai cărții”. Principalii factori care au răspuns de reușita concursului au fost: Comitetul Regional U.T.M., Biblioteca Regională, secția regională de învățământ³⁵.

În toate institutele din Centrul Universitar Timișoara funcționa câte un club pe lângă căminele studențești. Cluburile funcționau zilnic, în cadrul lor studenții puteau citi ziare și reviste, puteau juca șah și tenis de masă, iar la Institutul Pedagogic și Politehnic puteau asculta programe de radio.

C.C.S. a desfășurat, în concordanță cu directivele venite de la partid, o intensă activitate în vederea educării și pregătirii studenților. Această instituție a îndrumat și educat tineretul studențesc, dar în același timp a reprezentat pentru studenți un loc de întrunire, un mediu de distracție și relaxare, precum și de comunicare și cunoaștere. C.C.S. a organizat diverse activități culturale, a căror menire era pregătirea științifică a tinerilor, și a constituit, alături de celelalte organizații (Uniunea Asociațiilor Studențești, U.T.M. etc.) un mijloc de propagandă comunistă printre studenți, o posibilitate de îndoctrinare politică a studenților.

Cristina **TUDOR**

³⁴ Idem, d. 18/1958-1960, ff. 25-27.

³⁵ *Să asigurăm desfășurarea permanentă a concursului „Iubiți cartea!”*, în „Drapelul roșu”, anul XIV, nr. 3820, 3 aprilie 1957, p. 4.

BIBLIOGRAFIE:

IZVOARE

a) Arhive

A.N.D.J.T., fond *Casa de Cultură a Studenților*”.

A.N.D.J.T., fond *Institutul Politehnic din Timișoara*

b) Presă

„Drapelul roșu”, 1957, 1958, 1959.

BIBLIOGRAFIE SPECIALĂ

Consiliul de Stat – Colegiul Redacțional al Buletinului Oficial al Republicii Socialiste România, *Hotărârea nr. 599 din 21 mai 1971 pentru aprobarea Convenției dintre guvernul Republicii Socialiste România și guvernul Republicii Sovietice Socialiste Cehoslovace privind înființarea de case de cultură pe bază de reciprocitate*, în *Colecția de Hotărâri ale Consiliului de Miniștri și alte acte normative 1 aprilie-31 iunie 1971*, Întreprinderea Poligrafică „Grafica Nouă”, vol. II, 1971.

Deschiderea Conferinței pe țară a Asociațiilor Studențești din R.P.R., în „Drapelul roșu”, anul XIV, nr. 3800, 10 martie 1957.

Inaugurarea Casei de Cultură a Studenților din Timișoara, în „Drapelul roșu”, Anul XIV, Nr. 3893, 29 iunie 1957.

Lucrări ale clasicilor marxism-leninismului, în „Drapelul roșu”, anul XVI, nr. 4605, 20 octombrie 1959.

Studenții petrec o vacanță plăcută, în „Drapelul roșu”, anul XV, nr. 4246, 20 august 1958.

Spre un nivel tot mai înalt în studierea învățaturii marxist-leniniste, în „Drapelul roșu”, anul XV, nr. 4166, 18 mai 1958.

Să asigurăm desfășurarea permanentă a concursului „Iubiți cartea!”, în „Drapelul roșu”, anul XIV, nr. 3820, 3 aprilie 1957.

15 ani de la înființarea Editurii Politice, în „Drapelul roșu”, anul XVI, nr. 4606, 21 octombrie 1959.

SURSE INTERNET

<http://www.ccs-tm.ro>, 30 iunie 2012.

<http://www.ccs-tm.ro/doinatm.html>, 30 iunie 2012.

<http://www.ccs-tm.ro/paveldan.html>, 30 iunie 2012.

<http://www.tntimisoara.com/>, 30 iunie 2012.

<http://www.ccs/tm.ro/iris.html>, 30 iunie 2012.

<http://www.ccs-tm.ro/trupe.html>, 30 iunie 2012.

